

Tisztelt külföldi és hazai Kollégák! Hölgyeim és Uraim!

Tisztelettel köszöntöm a konferencia különböző országokból, szakterületekről érkezett valamennyi résztvevőjét! A mai tudományos és szakmai eszmecserét megindító gondolatként Goethe sorait idézem: „A tudás bővülése időről időre a dolgok átrendezését kívánja.” Szembe kell néznünk a ténnyel, hogy a folyamatos tudományos és technológiai fejlődés az élelmiszer-lánc minden területét érinti. Nemcsak gazdasági és minőségi előnyökhöz vezetett, hanem a szaktudással való visszaélésre, a hamisításra is számtalan lehetőséget teremtett. A piac és az élelmiszer-előállítás globalizálódása teret nyitott az élelmiszerlánc-bűnözésnek, mint a szervezett bűnözés új formájának.

Magyarországon és a világ más országaiban is megszorodtak a csalással, hamisítással, emberi fogyasztásra alkalmatlan vagy az egészségre veszélyes termékek illegális forgalmazásával kapcsolatos ügyek.

Látni kell, hogy a jelenség nemcsak az élelmiszerekre, hanem az élelmiszerláncba bekerülő egyéb anyagokra (takarmányok, növényvédőszer, állatgyógyászati szer, illegális hormonok stb.) is kiterjed. A veszély növekedését jól érzékelteti, hogy egyes becslések szerint a legális forgalom 5-7%-át, 200-300 milliárd eurót is eléri az illegális tevékenységből származó haszon.

Az élelmiszerlánc-bűnözés növekvő veszélyét egyre szélesebb körben felismerik. A Guardian e hó elején közölt tényfeltáró riportot „A kartellek és a szervezett bűnözés célba vette az élelmiszereket” címen.¹ A cikk szerint a bűnszervezetek felismerték, hogy – szemben mondjuk a kábítószerkereskedelemmel – az élelmiszerhamisítás könnyen kivitelezhető, nagy haszonnal kecsegtető és alacsony kockázattal járó bűncselekmény.

---

¹ Jamie DOWARD és Amy MOORE: *Cartels and organised crime target food in hunt for riches* (The Guardian, 2014. máj. 3. szombat)

A magyar hatóságok (mindenekelőtt a NÉBIH és az ÁNTSZ) folyamatosan és nagy erővel védik az élelmiszerláncot a hamisítókkal és a csalókkal szemben. Ahhoz, hogy az élelmiszerlánc-bűnözés új, szervezett formáival szemben is hatékonyabban vehessük fel a harcot, nézetem szerint két irányban érdemes további lépéseket tenni. Az egyik a hatóságok szemléletváltása, a másik a nyilvánosság növelése és ezzel összefüggésben a társadalom szemléletváltása.

Amennyiben az élelmiszerlánc-bűnözés tervszerű és szervezett formát öltött, akkor ehhez kell alakítani a hatóságok eszközrendszerét is. A tavaly elfogadott *Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia* önálló fejezetet szentelt a visszaélések elleni küzdelemnek és a kritikus infrastruktúrák védelmének. Nagy előrelépés volt e területen, hogy a NÉBIH-en belül létrejött a hatósági jogkörrel felruházott Kiemelt Ügyek Igazgatósága. Az országosan eljáró operatív csoport szakemberei több hónapos előkészítést követően, célzottan, gyanú alapján derítik fel az élelmiszerlánc-hamisítási és csalási ügyeket. Meg kell tanulnunk a bűnözők fejével gondolkodni.

Az élelmiszerhamisítástól ott kell leginkább tartanunk, ahol a csalók a legkisebb kockázat mellett a legnagyobb profitot remélhetik. Ez a helyzet egyrészt a kis mennyiségben, de drága, különleges alapanyagokból előállított termékek, másrészt az olcsó, de nagy mennyiségben előállított termékek esetében áll fenn.

Egy-egy ügy felderítése hatalmas anyagi és személyi ráfordítást, sok ellenőrzést, laboratóriumi vizsgálatot igényel. Sajnálatos módon ezek az ügyek mégis nehezen jutnak el a vádemelésig, még lassabban a jogerős ítéletig. A jelenlegi joggyakorlat nehezen tekinthető visszatartó erejűnek, ezen a területen tehát még sok a tennivalónk.

A hatósági munkában történő és joggyakorlatban remélt változások csak a társadalmi szemléletváltással kiegészülve érhetnek célt.

Nevükön kell neveznünk a dolgokat! Ugyanúgy bűnözőnek kell hívnunk a fogyasztók bizalmával visszaélő hazug csalókat, hamisítókat, felelőtlen haszonlesőket, mint azokat, akik fertőző kórokozókat, mérgező anyagokat tartalmazó termékeket állítanak elő.

Aki az élelmiszereinkkel manipulál, az a várható haszon reményében vagy ennél is aljasabb szándékból az életünkkel játszik. (Azt hiszem, elegendő az elmúlt évek két legnagyobb botrányára, a csehországi metanollal hígított vodka és rum, vagy a kínai melaminnal szennyezett bébi tápszer halálos áldozataira emlékeztetnem.)

Végezetül hadd emeljem ki a nyilvánosság szerepét, a hatóságok közötti információ-áramlás és a társadalmi nyilvánosság fontosságát. Ez a leghatékonyabb eszköz a kezünkben, ezért szükséges az eddigieknél is tudatosabban élnünk vele. Le kell bontani azokat a jogi akadályokat – ha még vannak ilyenek – amelyek a személyi vagy üzleti jó hírnévre, adatvédelemre hivatkozva megakadályozták az információk nyilvánosságra kerülését.

Bevezető gondolataim után ismételten köszöntöm a konferencia résztvevőit és előadóit, akik különböző stratégiai pontokon vesznek részt az élelmiszerlánc-bűnözés elleni küzdelemben. A küzdelem hatékonyabbá, eredményesebbé tételéről, a bevált gyakorlatokról és a további teendőkről szólnak a mai előadások. Mindnyájuknak hasznos tapasztalatcserét kívánok!